Gemeente Aalsmeer

"De kracht van balans"

Beleidsnota Schuldhulpverlening

2021-2024

Inhoudsopgave

1. INLEIDING 2

2. SAMENVATTING 2

2.1. Leeswijzer 2
2.2. Impact Corona 3

3. LANDELIJKE EN LOKALE ONTWIKKELINGEN SCHULDHULPVERLENING 4

3.1. Landelijke trends en cijfers en de impact van Corona 4
3.2. Impact Coronacrisis 4
3.3. Lokale situatie 5
3.4. Algemene toelichting op WGS en wijzigingen 5
3.5. Input voor de nota 5

4. BALANS SCHULDHULPVERLENING 7

4.1. Visie 7
4.2. Doel en werkwijze 7

5. VOORKOMEN EN SIGNALEREN VAN SCHULDEN 9

5.1. Preventie jongeren vanaf 16 jaar 9
5.2. Vroegsignalering uitbreiden n.a.v. gewijzigde Wgs 10

6. ONTZORGEN, ONDERSTEUNEN EN MOTIVEREN 12

6.2. Schuldhulpverlening jongeren 12
6.3. Schuldhulpverlening voor ondernemers 13
6.4. Schuldhulpverlening en inzet saneringskredieten 14
6.5. Inkomensbeheer en bewindvoering 15

7. COMMUNICATIE 17

7.1. Richting inwoners 17
7.2. Communicatie gemeenteraad 18

8. MEERJARENRAMING 19

9. PLANNING 19

10. BIJLAGEN 19

Bijlage 1: Evaluatie beleidsplan Schuldhulpverlening in Balans 2016 - 2020 20
Bijlage 2: Evaluatie Vroeg Er Op Af (VEOA) 21
Bijlage 3: Proces schuldhulpverlening 22
Bijlage 4: Instrumenten schuldhulpverlening 23
Bijlage 5: Saneringskrediet versus schuldbemiddeling 25
Bijlage 6: Reactie matrix college op advies van de Adviesraad Sociaal Domein 26

1. Inleiding

Voor u ligt het beleidsplan 'Schuldhulpverlening, de kracht van balans'. In dit beleidsplan leest u hoe de gemeente Aalsmeer de komende 4 jaar vorm gaat geven aan de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs).

Het beleidsplan Schuldhulpverlening, "de kracht van balans" is een uitwerking van de strategienota sociaal domein "de kracht van Aalsmeer" met betrekking tot de ambitie om inwoners te ondersteunen bij financiële problemen. In de strategienota is aangekondigd de integrale aanpak van schuldhulpverlening verder in een beleidsplan vorm te geven, vroegsignalering en preventie te versterken en nieuwe doelgroepen bekend te maken met de mogelijkheden voor ondersteuning door de gemeente. Aalsmeer voert schuldhulpverlening uit in eigen beheer, onder de naam Balans Schuldhulpverlening (Balans). Aalsmeer biedt integrale schuldhulpverlening, waarbij het onder controle krijgen van de onderliggende problematiek en het daarmee oplossen van schulden centraal staat.

2. Samenvatting

In dit beleidsplan getiteld "de kracht van balans" wordt aangeven wat de gemeente Aalsmeer de komende 4 jaar wil realiseren rondom schuldhulpverlening. Het team schuldhulpverlening Balans voert de te realiseren doelstellingen uit. Aalsmeer richt zich in eerste instantie op preventie van schulden en het zo vroeg mogelijk signaleren van schulden. Door schulden te voorkomen of in ieder geval er zo vroeg mogelijk bij te zijn, worden langdurige schuldhulpverleningstrajecten zo veel mogelijk voorkomen.

Wanneer er schulden zijn, wordt laagdrempelige en snelle hulpverlening geboden. Er is de komende 4 jaar speciale aandacht voor jongeren die geholpen worden met hun schulden en het weer opbouwen van een toekomstperspectief. Daarnaast is speciale aandacht voor het groeiend aantal ondernemers dat door de Corona-crisis in de problemen is gekomen. De komende periode worden er meer saneringskredieten ingezet en wordt door de inzet van inkomensbeheer en goede afspraken met bewindvoerders, zo veel mogelijk ingezet op een integrale schuldhulpverlening en een duurzame uitstroom. In dit beleidsplan leest u verder wat de resultaten zijn en wat de komende periode wordt gedaan om de resultaten te bereiken en te monitoren.

Met het vaststellen van het beleidsplan schuldhulpverlening "de kracht van balans" 2021 – 2024 besluit de gemeenteraad;

De Beleidsnota "Schuldhulpverlening in balans" vast te stellen en daarbij de volgende kaders te hanteren:

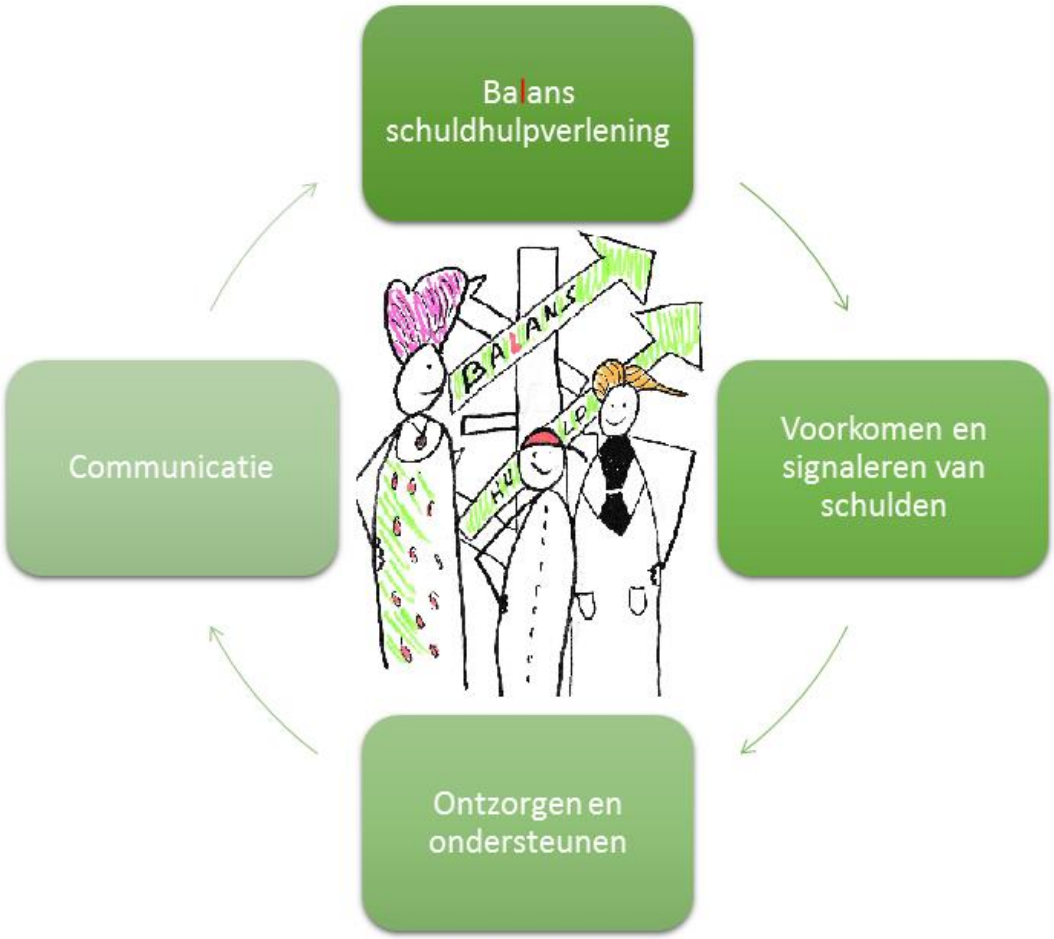
A. Inzetten op preventie en vroegsignalering via het gebruik van de nieuwe wettelijke mogelijkheden en het afleggen van huisbezoeken naar aanleiding daarvan;
B. De integrale aanpak van schuldhulpverlening voortzetten;
C. De aanpak jongeren te evalueren;
D. De intensivering van de hulpverlening aan ondernemers te evalueren;
E. Effecten en resultaten van het beleid monitoren via de kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren en kengetallen op de wijze zoals omschreven in paragraaf 7.2. van het beleidsplan.

In dit beleidsplan wordt verder omschreven hoe het college aan bovenstaande kaders vorm zal geven.

2.1. Leeswijzer

Na de inleiding (hoofdstuk 1) en de samenvatting (hoofdstuk 2) van dit beleidsplan wordt inzicht gegeven in de landelijke en lokale trends rondom schuldhulpverlening en de gevolgen van de Corona-crisis (hoofdstuk 3). In hoofdstuk 4 wordt de visie weergegeven die een uitwerking is van de uitgangspunten van de nota sociaal domein "de kracht van Aalsmeer". Hoofdstuk 5 en 6 staan in het teken van de prioriteiten voor de komende 4 jaar rondom het voorkomen en signaleren van schulden en het ontzorgen, ondersteunen en motiveren van onze inwoners. In hoofdstuk 7 wordt

de communicatie richting de inwoner en de gemeenteraad belicht. In hoofdstuk 8 worden de financiën behandeld en tot slot in hoofdstuk 9 een overzicht van de planning. Voor meer achtergrondinformatie over de werkwijze van Balans wordt verwezen naar de bijlage. Bij enkele paragrafen is een aparte leeswijzer opgenomen die inzicht geeft in de verantwoordelijkheden van de gemeenteraad en het college.

2.2. Impact Corona

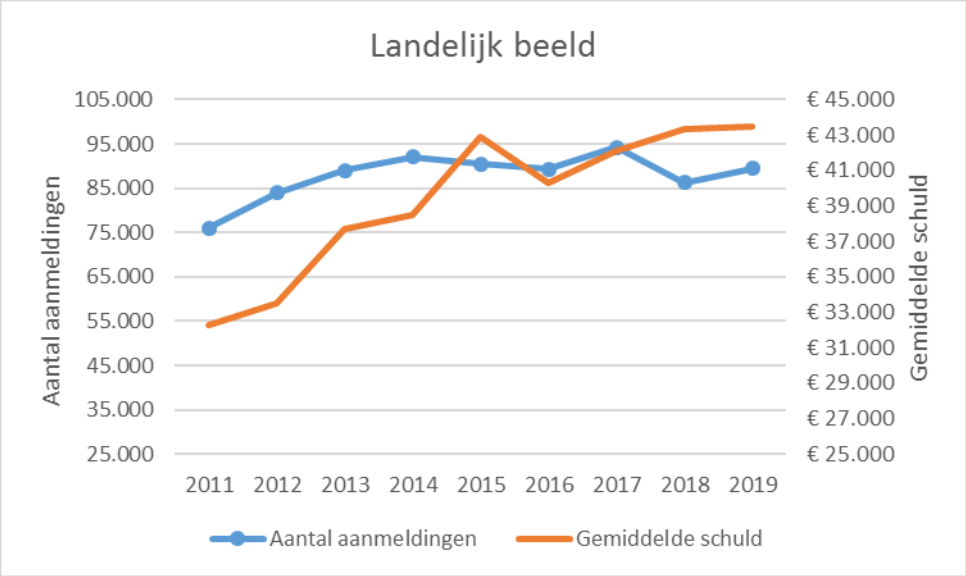
Door de corona-epidemie, met de 'intelligente lockdown' en de anderhalvemeter-samenleving is dit beleidsplan op een andere manier tot stand gekomen dan gebruikelijk. Het cliëntervaringsonderzoek is tijdelijk uitgesteld omdat een deel van de doelgroep ondersteuning nodig heeft bij het invullen van de vragenlijst. Deze ondersteuning kon niet worden geboden tijdens de corona-epidemie. De themabijeenkomst voor netwerkpartners waarin input voor de nota zou worden opgehaald is geannuleerd. Deze input is op een alternatieve manier verkregen, waarbij de netwerkpartners persoonlijk zijn benaderd. Waar normaliter cijfers over voorgaande periode een basis zijn voor het beleid van de komende periode, geldt nu meer dan ooit dat resultaten uit het verleden geen richting geven aan de toekomst.

3. Landelijke en lokale ontwikkelingen schuldhulpverlening

3.1. Landelijke trends en cijfers en de impact van Corona

Zoals in de inleiding beschreven, zijn trends van voorgaande jaren nauwelijks meer richtinggevend voor het beleid van de komende vier jaar. Daarom worden deze kort weergegeven in onder staande tabel.

Tot 2020 is een afvlakking te zien van de groei van het aantal aanmeldingen en van de gemiddelde schuld[1]. Deze groei volgde uit de crisis van 2008. Het aantal schuldeisers bij aanmelding is gemiddeld genomen stabiel gebleven op 14.

3.2. Impact Coronacrisis

Door de maatregelen als gevolg van Corona heeft volgens Nibud-onderzoek 20% van de huishoudens te maken (gehad) met een inkomensterugval. Dit geldt voor bijna de helft van de zzp'ers en flexwerkers. Naast deze groepen zijn ook jongeren hard getroffen. 29% van de ondervraagden heeft geen of onvoldoende spaargeld om twee maanden zonder inkomen op te vangen. Deze cijfers geven aan dat grote groepen mensen te maken hebben met financiële problemen of deze op korte termijn gaan krijgen.

Stijging van het aantal aanvragen
De coronacrisis verschilt van eerdere crises, omdat er sprake is van een economische shock door de 'intelligente lockdown'. Dit in tegenstelling tot een meer geleidelijke crisis zoals de financiële crisis van 2008. Mensen die al moeite hadden met rondkomen komen massaal in financiële nood. In totaal wordt een stijging verwacht van minimaal 30%[2], hoewel het lastig is om een goede prognose te maken. Gemiddeld genomen wachten mensen 5 jaar voor zij om hulp vragen.

Doelgroepen
Landelijk gezien is het aantal bijstandsaanvragen in de maanden maart en april van 2020 gestegen met minimaal 50%. Ondernemingen die in de kern levensvatbaar zijn, bouwen mogelijk problematische schulden op. Ook jongeren worden hard geraakt. Naar verwachting bestaat de stijging van het aantal aanvragen voor schuldhulpverlening, naast de reguliere doelgroepen, uit ondernemers en jongeren.

[1] Cijfers NVVK
[2] Schuldenlab & Deloitte, COVID-19 en schuldenproblematiek in Nederland, 16 juni 2020

3.3. Lokale situatie

De afgelopen jaren zijn er gemiddeld 36 trajecten per jaar gestart. Voorafgaand aan een aanvraag vindt een melding en eerste gesprek plaats gevolgd door een adviesgesprek of intake. Vervolgens kan iemand toegelaten worden voor een traject schuldhulpverlening. Naar verwachting vindt in de komende jaren in Aalsmeer een stijging plaats van het aantal aanvragen. Ervan uitgaande dat deze stijging, conform de landelijke cijfers, 30% bedraagt, resulteert dit in een stijging naar in totaal 143 dossiers in behandeling. Ook wordt een stijging verwacht vanwege de aanpak voor vroegsignalering. Dit is in paragraaf 5.2. uitgewerkt. Vanuit deze aanpak worden 27 extra aanmeldingen per jaar verwacht. Naast de werkzaamheden die behoren tot de curatieve schuldhulpverlening en participatie in het Sociaalloket voert Balans diverse andere werkzaamheden uit die zijn omschreven in bijlage 5 en 6 van deze nota. Momenteel zijn er 11 inwoners die inkomensbeheer ontvangen.

De raad wordt hierover jaarlijks geïnformeerd. De huidige kwaliteit wordt behaald door een fulltime schuldhulpverlener maximaal 45 trajecten voor particulieren te laten begeleiden. Bij een stijging van het aantal aanvragen en bij gelijkblijvend kwaliteitsniveau (= max 45 trajecten per shv) zal meer capaciteit schuldhulpverlening benodigd zijn.

3.4. Algemene toelichting op WGS en wijzigingen

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) is per 1 juli 2012 in werking getreden. Daarmee hebben de gemeenten een wettelijke zorgplicht op het terrein van integrale schuldhulpverlening gekregen. De wet schrijft voor dat de gemeenteraad en het college voor een periode van ten hoogste vier jaar een plan vaststelt dat richting geeft aan de integrale schuldhulpverlening aan haar inwoners. De wet bepaalt verder dat in het plan de volgende elementen moeten worden benoemd:

- Hoe integrale SHV wordt vormgegeven
- Hoe de aanvraagprocedure is ingericht en wat daarbij de doorlooptijden zijn
- Hoe schuldhulpverlening aan gezinnen met kinderen wordt vormgegeven.
- Hoe de kwaliteit van schuldhulpverlening wordt geborgd
- Welke resultaten de gemeenteraad en het college wil bereiken

Per 1 januari 2021 wijzigt de Wgs. Het doel van de wijziging is onder andere het verduidelijken van de taken van het college op het gebied van vroegsignalering en privacy. Gemeenten worden onder andere bij wet verplicht een aanbod te doen aan inwoners met een betalingsachterstand die door schuldeisers aan de gemeente is gemeld. Dit helpt om schulden en andere problematiek vroegtijdig in kaart te brengen en vroegtijdig ondersteuning te bieden. De uitwerking van deze wijziging is verder opgenomen in paragraaf 5.2. vroegsignalering. Een andere wijziging betreft de verwerking van persoonsgegevens. Met de wetswijziging is het college bevoegd tot het verwerken van persoonsgegevens, waaronder persoonsgegevens over gezondheid en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard voor zover noodzakelijk voor de uitvoering van de wet.

Tot slot wijzigt de wet en moet de gemeenteraad een Verordening beslistermijn schuldhulpverlening vaststellen om uitvoering te geven aan de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. De Verordening regelt binnen welke termijn na het eerste gesprek een besluit volgt over toelating tot schuldhulpverlening.

3.5. Input voor de nota

Input inwoners en netwerkpartners
Volgens planning zou eind maart 2020 een cliëntervaringsonderzoek (ceo) worden uitgevoerd maar is deze niet doorgegaan zoals omschreven in paragraaf 2.2. In Q4 2021 wordt dit onderzoek alsnog uitgevoerd zodat dit als tussentijdse evaluatie van dit beleidsplan kan fungeren.

Daarnaast zou ook via een netwerk-/themabijeenkomst input voor deze nota worden opgehaald. Helaas kon deze bijeenkomst mede vanwege de coronacrisis niet doorgaan.

In plaats daarvan zijn een aantal netwerkpartners telefonisch bevraagd naar hun ervaringen met Balans en naar eventuele verbeterpunten. Participe, Humanitas en Eigen Haard hebben hun ervaringen gedeeld. De communicatie met netwerkpartners wordt over het algemeen als goed ervaren, hoewel privacyaspecten soms adequate uitwisseling van informatie belemmert. Een aandachtspunt is het bereiken van de doelgroep die niet bij gemeenten in beeld zijn en inwoners die de Nederlandse taal niet machtig zijn. Er is meer aandacht voor uitleg van het traject en het managen van verwachtingen.

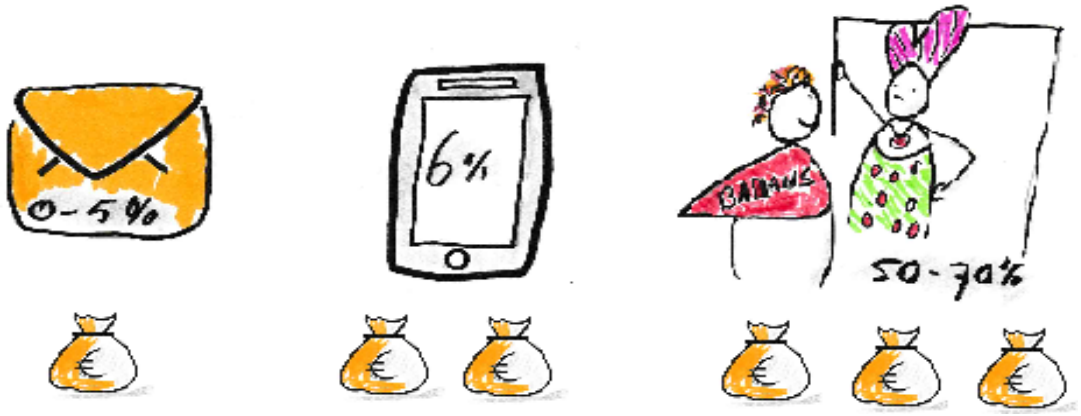
Evaluatie beleidsnota schuldhulpverlening 2016–2020. Schuldhulpverlening in Balans
In het voorgaande beleidsplan 'Schuldhulpverlening 2016-2020. Schuldhulpverlening in Balans' is een aantal actiepunten opgenomen op het gebied van Preventie en Nazorg, Integrale Benadering en Wacht- en Doorlooptijden. Het overgrote deel van de actiepunten is succesvol uitgevoerd. Een verdere evaluatie is in de bijlage 1 opgenomen.

Input Adviesraad Sociaal Domein
De adviesraad heeft het concept beleidsplan ontvangen en hierover een advies gegeven. In de bijlage (6) is het advies van de Adviesraad opgenomen en de reactie van het college op dit advies. De adviesraad geeft enkele aandachtspunten mee in haar advies en is over het algemeen positief over de beleidsvoornemens.

Evaluatie Vroeg Er Op Af (VEOA)
De gemeente Aalsmeer heeft met Eigen Haard sinds 2015 werkafspraken gemaakt om bij een huurachterstand van 1 tot 3 maanden een melding te doen bij Balans. Deze werkafspraken zijn vastgelegd in een convenant.

In de afgelopen jaren is de aanpak doorontwikkeld. De communicatie richting de inwoners is aangepast en de tijden waarop een huisbezoek wordt afgelegd zijn verruimd. Dit heeft het slagingspercentage (waarbij er contact is gelegd met de inwoner) doen stijgen van 35% in 2016 naar 50% in 2019 (waarvan uiteindelijk 32% aangaf hulp nodig te hebben). Ter vergelijking in Amsterdam is het percentage 56%[3]. In Nijmegen[4] zijn in een jaar tijd 318 adressen bezocht. Daar is het in 60% van de gevallen gelukt contact te leggen waarvan de helft aangaf hulp te willen ontvangen. De gemeente Aalsmeer streeft naar een bereik van 60% door in te zetten op huisbezoeken. Gebleken[5] is dat huisbezoeken het meest effectief zijn om contact te leggen met inwoners die mogelijk schulden hebben. Zie overige resultaten paragraaf 7.2.

De VEOA-aanpak vormt de basis van de uitbreiding op het gebied van vroegsignalering zoals voorgesteld in paragraaf 5.2. en zal samen worden doorontwikkeld.

[3] Gemeente Amsterdam, jaarverslag schuldhulpverlening 2019
[4] Gemeente Nijmegen, Evaluatie Vroegsignaleringsproject Op de Rit
[5] Leidraad vroegsignalering schulden, september 2018

4. Balans schuldhulpverlening

4.1. Visie

In de Strategienota Sociaal Domein 'De Kracht van Aalsmeer' is de visie van de gemeenteraad op het sociaal domein verwoord. De visie schuldhulpverlening volgt uit de visie uit deze strategienota.

Financiële problemen worden zo veel mogelijk voorkomen of in een vroeg stadium aangepakt. Schulden vormen geen belemmering (meer) om mee te doen aan de samenleving. Aalsmeer biedt perspectief en begeleiding om schulden op te lossen of beheersbaar te houden. Hierbij wordt zoveel mogelijk ingezet op de eigen kracht en het eigen netwerk van de inwoner en wordt ondersteuning geboden waar dit nodig is.

Kinderen die opgroeien in huishoudens met schulden ondervinden hier hinder van. Aalsmeer wil dat ieder kind veilig en gezond kan opgroeien, mee kan doen in de samenleving en hierbij geen hinder ondervindt van de financiële problemen van ouders.

Aalsmeer zet in op een duurzame uitstroom waarbij de focus ligt op het onder controle krijgen van onderliggende problematiek. Coaching op gedragsverandering is hierbij een belangrijk onderdeel. Inwoners worden begeleid naar het voor hen hoogst haalbare perspectief. Voor de één betekent dit schuldenvrij met de financiën in eigen beheer, voor een ander langdurige begeleiding bij het beheersen van hun moeilijke financiële situatie. Het doel is om de eigen financiën te kunnen beheren en degenen die niet zelfredzaam zijn te begeleiden richting duurzame ondersteuning.

4.2. Doel en werkwijze

Schuldhulpverlening heeft als doel problematische schulden zo veel mogelijk te voorkomen en zo vroeg mogelijk te signaleren. Als problematische schulden toch zijn ontstaan is het doel om alle inwoners te ondersteunen met een integraal aanbod op maat. Daar waar nodig wordt de inwoner gecoacht op gedragsverandering. Het uitgangspunt hierbij is een duurzaam schuldenvrije toekomst.

Werkwijze
Sinds 2015 voert de gemeente Aalsmeer schuldhulpverlening uit in eigen beheer, onder de naam Balans Schuldhulpverlening. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat gestreefd wordt naar een duurzame uitstroom.

Dit betekent dat de hulpverlening veel meer omvat dan de 'technische' ondersteuning bij financiën en schulden. De focus op een duurzame oplossing komt gedurende het gehele traject naar voren, immers heeft het saneren van schulden geen zin als er op korte termijn nieuwe schulden ontstaan.

Uit wetenschappelijk onderzoek[6] blijkt dat langdurige stress negatieve effecten heeft op het gedrag van mensen. Deze kennis vraagt om dienstverlening die rekening houdt met de effecten van stress. Dit wordt ook wel stress-sensitieve dienstverlening genoemd. In het gehele sociaal domein is stress-sensitief werken het uitgangspunt. Stress-sensitieve dienstverlening beoogt de ervaren stress te verminderen en in ieder geval de geboden dienstverlening niet te laten bijdragen tot het stressniveau. De schuldhulpverlener gaat naast de hulpvrager staan, in plaats van er tegenover of erboven. Als de hulpvrager zelf acties moet uitvoeren, worden die één voor één van hen gevraagd en ervoor gezorgd dat er duidelijke uitleg en reminders zijn. Ieder stapje vooruit wordt gewaardeerd.

Om een eventuele drempel te verlagen, is ervoor gezorgd dat er in de wijken ook een preventief aanbod is. De gemeente financiert netwerkpartners die in de wijken een preventief aanbod hebben.

[6] 'Schaarste', Mullainathan & Shafir (2013); 'Weten is nog geen doen', WRR (2017) e.a.

Het Financieel Café, Humanitas Thuisadministratie en de cursus Omgaan met Geld zijn hier voorbeelden van. Ook wordt samengewerkt met onder andere charitatieve instelling als kerken, voedselbank en kledingbanken.

Technisch proces van schuldhulpverlening

Leeswijzer:
In de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening staat aangegeven dat in het beleidsplan moet aangeven worden hoe het technisch proces van schuldhulpverlening verloopt en wat de aanvraagprocedure en doorlooptijden zijn. In de Verordening beslistermijn schuldhulpverlening stelt de gemeenteraad vast wat de uiterste beslistermijn is waarop besloten wordt of iemand in aanmerking komt voor schuldhulpverlening.

Een traject begint met een melding bij het Sociaalloket waarbij een persoonlijke en laagdrempelige benadering belangrijke elementen zijn van de dienstverlening. Bij de melding is specifiek aandacht voor laaggeletterdheid. Medewerkers hebben een training gevolgd hoe laaggeletterdheid te herkennen. Ook de correspondentie naar de inwoner is op B1 niveau (eenvoudig Nederlands).

Binnen 2 werkdagen wordt het eerste gesprek gepland dat binnen 2 weken moet plaatsvinden waarop een integrale intake volgt. Maximaal 8 weken na ontvangst van de aanvraag wordt op de aanvraag voor schuldhulpverlening besloten en start het stabilisatietraject van 3 tot 6 maanden. Zodra de (financiële) situatie het toelaat, wordt gestart met het regelen van de schulden. De lengte van deze fase is afhankelijk van de best passende oplossing en duurt over het algemeen maximaal 3 jaar. Na beëindiging van het traject wordt tot zes maanden nazorg geboden en waar nodig wordt inkomensbeheer ingezet. Het gehele proces is opgenomen in bijlage 3.

De wetgever bepaalt dat in een Verordening beslistermijn schuldhulpverlening moet worden aangegeven wat de termijn is waarop na het eerste gesprek over de hulpvraag wordt beschikt. In de verordening, die tegelijkertijd met dit beleidsplan wordt vastgesteld, is de beslistermijn bepaald op 8 weken. Naast een Verordening zijn er ook beleidsregels schuldhulpverlening gemeente Aalsmeer. Deze beleidsregels worden in Q1 2021 herzien naar aanleiding van de wetswijziging, jurisprudentie en de uitgangspunten zoals verwoord in deze beleidsnota.

Borgen kwaliteit

Leeswijzer:
In de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening staat aangegeven dat in het beleidsplan moet worden aangeven hoe het college de kwaliteit van de schuldhulpverlening borgt. Hieronder wordt dit weergegeven.

Om de kwaliteit van de dienstverlening te borgen heeft team Balans naast de procedures om alle gemeentelijke dienstverlening te waarborgen (klachtenregeling en bezwaarprocedures), een eigen procedure in de werkwijze ingebed om de kwaliteit te bewaken. Balans heeft een senior medewerker die ontwikkelingen in de schuldhulpverlening volgt en het team hierover informeert. Daarnaast controleert deze medewerker de besluitvorming op aanvragen voor de gemeentelijke schuldhulpverlening. Ook is er een kwaliteitsgroep samengesteld van schuldhulpverleners die werkprocessen en andere procedures doorontwikkelt. Jaarlijks wordt een opleidingsplan opgesteld om de aanwe-

zige kennis te actualiseren. Gedurende de looptijd van de trajecten schuldhulpverlening vindt zogenoemde 'collegiale toetsing' plaats. Al deze procedures en maatregelen zorgen ervoor dat de kwaliteit van de dienstverlening van Balans gewaarborgd is en blijft.

Daarnaast is Balans in april 2020 overgestapt op een nieuw klantvolgsysteem. Deze maakt het mogelijk beter te sturen op, onder andere, doorlooptijden. In het hoofdstuk communicatie worden de kaders aangegeven hoe de gemeenteraad over de doorlooptijden en andere indicatoren wordt geïnformeerd. Het nieuwe klantvolgsysteem maakt het ook mogelijk aan te sluiten bij de landelijke Benchmark Armoede & Schulden van Divosa. De eerste jaarresultaten worden in Q2 2021 aan de raad aangeboden.

5. Voorkomen en signaleren van schulden

Leeswijzer
In de strategienota sociaal domein "de kracht van Aalsmeer" heeft de gemeenteraad aangegeven preventie en vroegsignalering van schulden te willen versterken. Het college geeft hieronder aan op welke wijze daar uitvoering aan wordt gegeven.

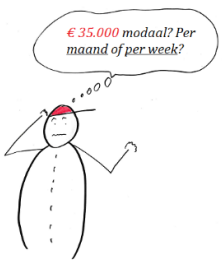
Het voorkomen van schulden is beter dan saneren. Daarom is Aalsmeer actief in het bieden van preventie van armoede en schulden. Schuldpreventie en armoedebestrijding (onder andere minimabeleid) is een mix van maatregelen, activiteiten en voorzieningen die er op gericht zijn dat mensen financieel vaardig worden en zich zo gedragen dat zij hun financiën op orde houden.

De werkwijze in het Sociaalloket is een belangrijk onderdeel van preventie. Door inwoners de mogelijkheid te bieden om laagdrempelig hulp te zoeken en vragen te stellen, worden kleine problemen direct gesignaleerd en waar mogelijk opgelost. Ook minimaregelingen en de Aalsmeerpas spelen een rol in het voorkomen van schulden. In de gesprekken met de inwoner is verder aandacht voor een eventuele sterke inkomensdaling en worden inwoners gewezen op Balans en minimaregelingen. In de paragraaf communicatie wordt aangegeven hoe verder wordt omgegaan met het feit dat inwoners zich soms schamen. Het doorbreken van het taboe op schulden is daarin een belangrijk onderwerp.

5.1. Preventie jongeren vanaf 16 jaar

Sinds het schooljaar 2018-2019 worden er lesprogramma's aangeboden op het Wellantcollege. Er is voor Moneyways gekozen, om een bijdrage te leveren aan de bewustwording van omgang met geld en het voorkomen van financiële problematiek bij jongeren (vanaf 16 jaar) en jongvolwassenen (tot 23 jaar). Moneyways is er verder om jongeren voor te bereiden voor het moment dat men 18 jaar wordt en zelf financieel verantwoordelijk wordt. Het project bestaat uit een reeks van drie lessen, begeleid door zogeheten peer-educators (ervaringsdeskundige leeftijdsgenoten).

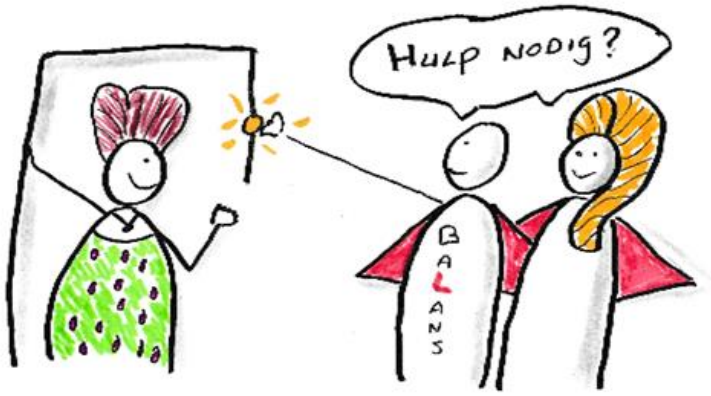
Deze peer-educators vertellen over hun eigen ervaring met financiën en eventuele problemen die zij op dit gebied hebben doorstaan. Door te werken met ervaringsdeskundigen kunnen de studenten zich makkelijker verplaatsten en identificeren. Uit evaluatie is gebleken dat het project zeer goed is ontvangen. De wijze van contact maken met de leerlingen, de opdrachten en interactieve manier van educatie heeft hiervoor gezorgd. Naast Moneyways faciliteert de gemeente ook theatergroep Playback. Theatergroep Playback zet met hun educatieve voorstellingen in op bewustwording van het regelen van financiën en alles wat dit met zich meebrengt.

5.2. Vroegsignalering uitbreiden n.a.v. gewijzigde Wgs

Leeswijzer:
Per 1 januari 2021 wijzigt de Wgs op het gebied van schuldhulpverlening. De gemeenteraad heeft in de strategienota sociaal domein "de kracht van Aalsmeer" aangegeven het van belang te achten dat schulden vroegtijdig worden gesignaleerd zodat in een vroeg stadium adequate hulpverlening kan worden ingezet. De wijze waarop het college aan de wetswijziging en de uitgangspunten in de nota "de kracht van Aalsmeer" vorm geeft staat hieronder omschreven.

Vroegsignalering van schulden wordt gerealiseerd door in een zo vroeg mogelijk stadium inwoners met betalingsproblemen in beeld te brengen. Meerdere partijen werken mee aan de vroegsignalering. Ook wordt gebruik gemaakt van de signalen over mogelijke problematische schulden binnen de gemeentelijke organisatie.

Inwoners wachten gemiddeld 5 jaar[7] voordat zij om hulp vragen bij hun financiën. En dat terwijl snelle hulp bij betalingsproblemen veel ellende en maatschappelijke kosten kan voorkomen. Door deze inwoners in een zo vroeg mogelijk stadium te ondersteunen voordat de schulden problematisch zijn, kan een lichtere vorm van ondersteuning worden ingezet en zijn de maatschappelijke kosten lager. Uit onderzoek in Amsterdam en Alphen aan de Rijn[8] blijkt dat naast de maatschappelijke meerwaarde ook de financiële baten van vroegsignalering groter zijn dan de kosten.

Verhouding kosten/opbrengsten

Wie	**Kosten**	**(indirecte) Opbrengsten**
Gemeente	€ 1	€ 1,65
Woningbouwvereniging	€ 1	€ 1,24
Maatschappij	€ 1	€ 2,46

Dat betekent dat elke euro die de gemeente investeert voor de gemeente op termijn € 1,65 oplevert. Hierbij kan gedacht worden aan minder jeugdhulp, minder uitkeringslasten en minder langdurige trajecten schuldhulpverlening.

Wijziging Wgs per 1 januari 2021 ten aanzien van vroegsignalering
De gemeente wordt per 1 januari 2021 verplicht om een aanbod te doen aan alle inwoners die door woningbouwverenigingen, water- en energieleveranciers en zorgverzekeraars met een achterstand worden gemeld bij de gemeente. De gegevensuitwisseling tussen schuldeiser en gemeente moet worden gefaciliteerd en de meldingen moeten worden opgevolgd.

[7] Leidraad vroegsignalering schulden, september 2018
[8] Leidraad vroegsignalering schulden, september 2018

Verwachte toename aantal signalen
In 2019 zijn 25 signalen van Eigen Haard opgevolgd met een huisbezoek in het kader van Vroeg er op af. Vanaf 2021 wijzigt de Wgs en komen daar de signalen van water- en energieleveranciers en zorgverzekeraars bij. Op basis van de inschattingen van het ministerie verwachten wij ruim 250 extra signalen. Wanneer het aantal signalen mede op basis van de inschatting van het ministerie en mogelijk als gevolg van Corona crisis toeneemt, is er mogelijk extra personele inzet noodzakelijk. Vooralsnog wordt er geen extra personele inzet verwacht doordat er voor is gekozen een matchingssysteem aan te schaffen.

Om alle signalen op een juiste manier te kunnen verwerken is een matchingssysteem noodzakelijk dat helpt bij het analyseren en bundelen van de signalen, zodat de gemeentelijke organisatie per 1 januari 2021 gereed is de toestroom van signalen in juiste banen te leiden.

6. Ontzorgen, ondersteunen en motiveren

6.1. Multi Disciplinair uitvoeringsoverleg

Leeswijzer
In de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening staat aangegeven dat in het beleidsplan moet zijn omschreven op welke wijze integrale schuldhulpverlening is vormgegeven en op welke wijze de schuldhulpverlening aan gezinnen met kinderen wordt vormgegeven. De gemeenteraad heeft in de nota de kracht van Aalsmeer aangegeven een integrale werkwijze voor te staan zodat niet alleen aan de schulden zelf maar ook aan de oorzaak van de schulden gewerkt wordt. Het college geeft hieronder aan op welke wijze daar uitvoering aan wordt gegeven.

In bijlage 4 van deze nota is opgenomen over welk instrumentarium Balans schuldhulpverlening beschikt om (curatieve) hulp te kunnen bieden nadat men zich via het Sociaalloket heeft gemeld. Vaak komt het voor dat het hebben van schulden een onderdeel van een breder probleem is op meerdere leefgebieden. In dat geval wordt er, in overleg met de inwoner, een Multi Disciplinair uitvoeringsoverleg (MDO) georganiseerd omdat er meerdere interne en externe partijen bij betrokken zijn. Door een MDO te organiseren ontstaat er een compleet beeld van de problematiek en worden afspraken gemaakt over de samenwerking en gecoördineerde en efficiënte hulpverlening. Bij een MDO kunnen onder andere de volgende interne en externe teams betrokken zijn:

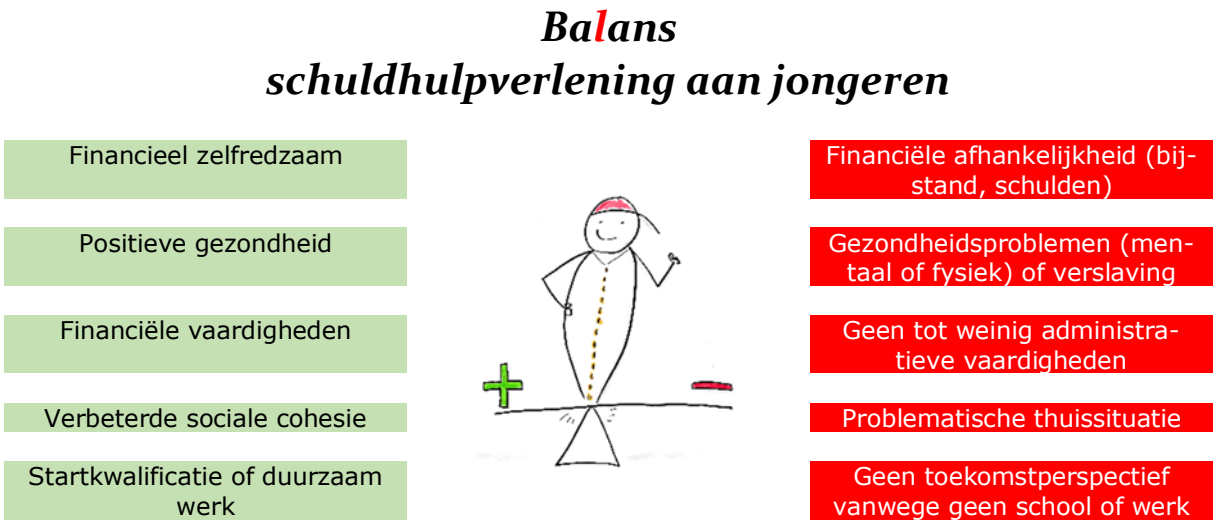
- Team minimaregelingen
- Team urgente woonzaken
- Team terugvordering & verhaal
- Team jeugdhulp
- Team klantmanagers
- Team werkplein
- RMC: Regionale Meld- en Coördinatiefunctie mbt schooluitval
- Team Wmo/begeleiding:
- Jongerenwerk
- Sociaal Team

Een MDO is doorgaans altijd met toestemming van de inwoner of het gezin. Tenzij de veiligheid van kinderen in het geding is. In dat geval wordt de integrale schuldhulpverlening en het beleggen van een MDO zonder toestemming van het gezin uitgevoerd. Bij de schuldhulpverlening is verder specifieke aandacht voor het gezin met kinderen. Daar waar nodig wordt jeugdhulp ingezet.

6.2. Schuldhulpverlening jongeren

Leeswijzer
De gemeenteraad acht het van belang integrale schuldhulpverlening aan jongeren de komende 4 jaar te intensiveren zodat jongeren een perspectief wordt geboden op een (schuldenvrije) toekomst. Het college geeft hieronder aan op welke wijze daar uitvoering aan wordt gegeven.

Jongeren hebben steeds vaker te maken met schulden. De schulden kunnen een gevolg of een oorzaak zijn van verschillende problemen op diverse leefgebieden. Schulden die zijn ontstaan door onverantwoordelijk gedrag, 'erbij willen horen' maar ook omdat de maatschappij steeds meer van hen vraagt op het gebied van administratieve vaardigheden. Als daarnaast sprake is van andere problematiek, zoals psychische problemen of een problematische thuissituatie, kunnen de schulden een belemmering zijn om door te leren en/of verder te werken aan een gezonde toekomst met voldoende perspectief.

De gemeente ondersteunt deze jongeren door een verdere samenwerking op te zetten met het RMC en het Werkplein in het kader van de Sluitende Aanpak Jongeren. In de aanpak staat de toekomst van de jongere centraal. Door naast het oplossen van de schulden in te zetten op het stabiliseren van de thuissituatie en op ondersteuning richting een startkwalificatie of werk, wordt de jongere een perspectief geboden. Er wordt een integrale werkwijze opgezet die gericht is op alle leefgebieden. Daarbij worden jongeren ondersteunt om te werken aan een (financieel) gezonde toekomst door bijvoorbeeld de inzet van het werkplein en het behalen van een startkwalificatie.

In 2021 wordt nader onderzocht of het mogelijk is om de schulden van de jongeren te saneren en mogelijk verder af te kopen zodat voor de betreffende jongere de rust wordt gecreëerd om een opleiding te starten of te hervatten en begeleiding naar werk of participatie mogelijk te maken. Dit onderzoek zal leiden tot een voorstel voor de begroting van 2022. Voor het afkopen van schulden van jongeren is op basis van een eerste verkenning van het Jongerenperspectieffonds van onder andere de gemeente Den Haag rond de € 50.000 tot € 100.000 noodzakelijk om 10 tot 25 jongeren te helpen.

6.3. Schuldhulpverlening voor ondernemers

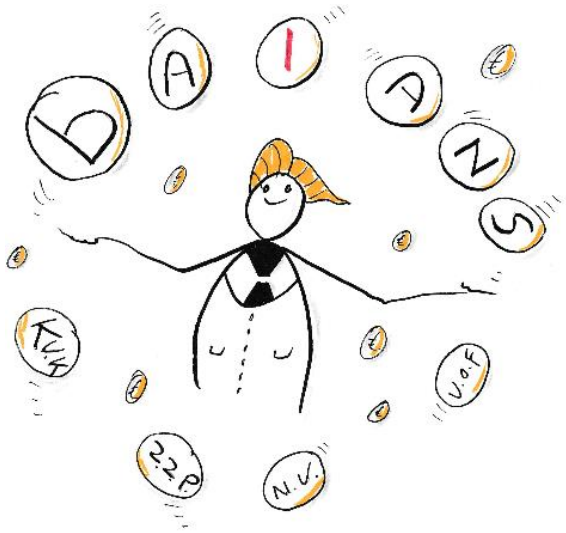
Leeswijzer
De gemeenteraad acht het van belang om ondernemers die te maken hebben met schulden adequaat geholpen worden door de gemeente. Vanwege de gevolgen van Corona heeft het college besloten de hulp aan ondernemers te intensiveren. Het college geeft hieronder aan op welke wijze uitvoering wordt gegeven aan deze intensivering en hoe de gemeenteraad over de resultaten wordt geïnformeerd.

Aalsmeer kent veel ondernemers (ruim 3100 waarvan 1900 zzp'ers). De kennis om ondernemers en zzp'ers technisch te ondersteunen is (ten tijde van het schrijven van dit beleidsplan) deels aanwezig bij Balans.

De ombudsman heeft in haar rapport "een open deur het vervolg" opgeroepen de toegang tot schuldhulpverlening te verbreden. Door de coronacrisis is de vraag naar schuldhulpverlening aan ondernemers, waaronder ook zzp'ers, snel toegenomen. Daarom is door het college besloten om per 1 oktober 2020 te starten met het opbouwen van kennis en expertise over dit onderwerp en kunnen ondernemers een traject schuldhulpverlening starten.

Om snel over de benodigde expertise te kunnen beschikken is de keuze gemaakt om tijdelijk een externe specialist in te schakelen. Tegelijk met het opdoen van theoretische kennis door medewer-

kers van Balans traint de specialist de schuldhulpverleners 'on the job'. Dit wordt in 2021 gecontinueerd en daarna geëvalueerd waarna de gemeenteraad op de hoogte wordt gebracht van deze evaluatie. Naast de 'on the job' training krijgen de schuldhulpverleners een theoretische opleiding.

6.4. Schuldhulpverlening en inzet saneringskredieten

Leeswijzer
Eén van de instrumenten van integrale schuldhulpverlening is de inzet van saneringskredieten. De gemeenteraad acht het van belang saneringskredieten in te zetten wanneer dit bijdraagt aan een duurzame uitstroom uit de schuldhulpverlening. Het college geeft hieronder aan op welke wijze daar uitvoering aan wordt gegeven.

Het verstrekken van een saneringskrediet is één van de technische oplossingen voor het saneren van schulden. Het college zet een saneringskrediet in als binnen drie jaar geen verandering van het inkomen verwacht wordt. Een beschrijving van de werkwijze en een overzicht van de meest in het oog springende verschillen met schuldbemiddeling is opgenomen in bijlage 5.

De inzet van saneringskredieten is de afgelopen jaren vrij weinig voorgekomen omdat het college er van overtuigd is dat duurzame uitstroom soms beter bereikt kan worden door een intensievere vorm van schuldhulpverlening met aandacht voor gedragsverandering.

In 2020 zijn tot op heden 2 saneringskredieten ingezet. Extra inzet op kredieten dient geborgd te worden. Hiertoe wordt in 2021 een afwegingskader opgesteld. Dit kader richt zich op de stabiliteit van het inkomen (hoe groot is de kans op een stijging of daling van het inkomen), in hoeverre de motivatie aanwezig is om het gedrag waar nodig aan te passen en op de mogelijke hoogte van de lening in verband met het risico voor de borgstelling.

Hoogte van het krediet en landelijk garantiefonds
In de huidige werkwijze is het krediet gemaximeerd op €5.000 aangezien de gemeente borg staat voor het saneringskrediet. Door een grens te stellen aan de hoogte van het krediet wordt het risico van wanbetaling voor de gemeente beperkt. Wanneer het gemaximeerde krediet wordt verhoogd, komen er meer inwoners in aanmerking voor een krediet, maar bestaat er dus ook een groter risico op wanbetaling en dus een groter beroep op aanspraak op de borgstelling van de gemeente.

Landelijke partijen zoals Sociale Banken Nederland (kredietbanken) maar ook energieleveranciers, zorgverzekeraars en de NVVK hebben daarom onlangs een petitie aangeboden aan Kamerleden om een Landelijk Garantiefonds Saneringskredieten op te zetten. Een (landelijk) Garantiefonds zou de

mogelijkheid kunnen bieden het maximale krediet te verhogen waardoor meer inwoners in aanmerking kunnen komen voor een saneringskrediet. Op Prinsjesdag is een landelijk garantiefonds aangekondigd. Een (landelijk) Garantiefonds zou de mogelijkheid kunnen bieden het maximale krediet te verhogen, waardoor meer inwoners in aanmerking kunnen komen voor een saneringskrediet.

De ontwikkelingen van een Landelijk Garantiefonds worden nauwgezet gevolgd zodat waar mogelijk de komende periode meer inwoners gebruik kunnen gaan maken van het inzetten van saneringskredieten. Op dit moment is nog niet duidelijk wat de voorwaarden zijn om deel te nemen aan het landelijk Garantiefonds en is dus ook nog niet in te schatten wat de kosten zijn om deel te nemen. Zodra hier meer over bekend is, wordt onderzocht of deelname aan een landelijk Garantiefonds tot de mogelijkheden behoort en of daarmee de saneringskredieten kunnen worden verhoogd, zodat meer inwoners in aanmerking komen.

6.5. Inkomensbeheer en bewindvoering

Leeswijzer
De gemeenteraad acht het van belang dat er een betere samenwerking komt met bewindvoerders ten einde de kwalitatieve ondersteuning van bewindvoerders te vergroten. Het college geeft hieronder aan op welke wijze daar uitvoering aan wordt gegeven.

Voor inwoners die, tijdelijk of structureel, hun financiën niet kunnen beheren bestaan verschillende vormen van ondersteuning. De meest voorkomende vormen zijn inkomensbeheer en bewindvoering. Balans biedt inkomensbeheer aan inwoners die zich voor schuldhulpverlening melden. De rechtbank kan iemand onder bewindstellen waarbij de verantwoordelijkheid bij de inwoner zelf vrijwel geheel komt te vervallen. Bewindvoering wordt overigens niet alleen ingezet bij inwoners met schulden maar ook bij inwoners die om uiteenlopende redenen niet zelf hun financiën kunnen beheren.

Landelijke cijfers tussen 2009 en 2017 laten zien dat het aantal onder bewindgestelden meer dan verdubbeld is[9]. Deze trend is ook in Aalsmeer zichtbaar: De kosten van bijzondere bijstand met betrekking tot bewindvoering zijn gestegen van €115.000 in 2016 naar € 162.000 in 2019.

In november 2019 heeft de VNG bestuurlijke uitgangspunten voor de toegang en kwaliteit van de gemeentelijke schuldhulpverlening geformuleerd. De VNG pleit hierin voor een nauwe samenwerking tussen bewindvoerders en schuldhulpverlening.

Op 3 september 2020 is het Wetsvoorstel dat toeziet op een wettelijk adviesrecht voor gemeenten bij de procedure rond beschermingsbewind wegens problematische schulden aangenomen. Bewindvoerders moeten gemeenten binnen 2 weken informeren over de start van een nieuw schuldenbewind. Het wetsvoorstel regelt verder dat gemeenten drie maanden nadat schuldenbewind is ingesteld de rechter mogen adviseren of een inwoner het beste kan worden geholpen door voortzetting van het bewind, of door een lichtere vorm van gemeentelijke ondersteuning. Verder regelt het wetsvoorstel dat schuldenbewind niet meer voor onbepaalde tijd mag worden ingesteld.

De groei aan onder bewindgestelden zorgt voor een groei van het aantal bewindvoerders. Alhoewel de kwaliteit door Het Landelijke Kwaliteitsbureau Curatoren, Beschermingsbewindvoerders en Mentoren (CBM) wordt gemonitord zegt deze toets alleen iets over de kwaliteit van het beheren van de financiën, maar zegt het minder over de begeleiding die de inwoner ontvangt. Mede naar aanleiding van de oproep van de VNG en de recente wetswijziging wordt daarom in Q2 2021 gestart met het opstellen van een convenant.

De onderdelen van het convenant richten zich op:
- Het bevorderen van de samenwerking tussen Balans en de beroepsgroep van bewindvoerders;
- Het zo snel mogelijk onder controle krijgen van de financiële problematiek;

[9] Platform 31, Rapport samenwerken bij instroom in beschermingsbewind (2017)

- Het bieden van kwalitatief goede ondersteuning (Zo kort als mogelijk en zo lang als nodig) en duurzame uitstroom zijn onderdeel van het convenant.

7. Communicatie

7.1. Richting inwoners

Voor het gehele sociaal domein en in het bijzonder voor schuldhulpverlening is het belangrijk om toegankelijke informatie voorhanden te hebben. Dit is belangrijk omdat inwoners door stress niet altijd openstaan voor veel of ingewikkelde informatie.

Dit betekent dat de informatie duidelijk moet zijn en makkelijk vindbaar. Informatie over wat mensen zelf kunnen doen maar ook informatie over waar mensen naast Balans aan kunnen kloppen voor laagdrempelige hulp is van essentieel belang. Ook is het van belang dat inwoners weten wat hen te wachten staat in het traject naar een duurzame schuldenvrije toekomst.

Om inwoners sneller te bereiken wordt een communicatieplan opgesteld. Het doel van dit plan is om schaamte te doorbreken en de kennis over de mogelijkheden van schuldhulpverlening in Aalsmeer te vergroten. In het plan is speciale aandacht voor laaggeletterden, anderstaligen, ondernemers en jongeren.

Samenwerking met netwerkpartners is cruciaal bij het vergroten van het bereik om een mogelijke drempel te verlagen om hulp te vragen bij Balans. Onder andere Participe, Humanitas, de Voedselbank en de Kledingbank zijn hierbij belangrijke partners. Om de samenwerking tussen de netwerkpartners en Balans te bevorderen wordt aangesloten bij de in de Beleidsnota Minimabeleid 2019 aangekondigde uitwerking van de samenwerking.

7.2. Communicatie gemeenteraad

Jaarlijks wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de behaalde resultaten.

Voor de kwantitatieve monitoring worden vragen uit de benchmark Schulden & Armoede van Divosa gebruikt. Hieruit volgt een jaarlijkse rapportage waarin onder andere gegevens geregistreerd zijn over de wacht- en doorlooptijden, vroegsignalering, curatie en nazorg. De Benchmark geeft de mogelijkheid om de uitvoering en resultaten te vergelijken met vergelijkbare gemeenten.

Naast bovenstaande rapportage ontvangt de gemeenteraad verder een rapportage over de kwalitatieve effecten van het beleid. Daarbij staan de resultaten die zijn behaald naar aanleiding van dit beleidsplan centraal en met name de onderdelen uit de hoofdstukken over voorkomen en signaleren van schulden en ontzorgen, ondersteunen en motiveren.

Doelstelling ten aanzien voorkomen en signaleren van schulden:

1. met minimaal 60% van de inwoners wordt succesvol contact gelegd met betrekking tot 'Vroeg eropaf' trajecten in 2021.

Dit wordt gemeten door het aantal meldingen betreffende één inwoner als 1 melding te zien. Hiervan wordt in 60% van de gevallen een gesprek gevoerd met de betreffende inwoner. Dit kan vervolgens leiden tot een traject schuldhulpverlening of alleen een informatie- of adviesgesprek. Het percentage van 60% geeft een kwalitatief beeld van de wijze waarop Balans te werk gaat rondom vroegsignalering.

Doelstelling ten aanzien van ontzorgen, ondersteunen en motiveren:

1. Minimaal 70% van de aanvragen leidt tot een advies- of een schuldhulpverleningstraject
2. Minimaal 80% van inwoners in een crisissituatie heeft binnen drie dagen een eerste gesprek.

Een laag uitval percentage geeft een kwalitatief beeld van de wijze waarop de hulpververlening is vormgegeven. Dit wordt gemeten door:

- Het aantal toegekende aanvragen (als % van het totaal aantal aanvragen).
- Het aantal crisissituaties waar een oplossing wordt geboden (als % van het totaal aantal crisissituaties).

3. Een andere doelstelling van het beleid is duurzame uitstroom. Duurzame uitstroom wordt bereikt door de oorzaak van de schuldenproblematiek aan te pakken. Dit is meetbaar door de met succes afgesloten schuldhulpverleningstrajecten te meten of de schulden beheersbaar zijn geworden. Omdat er in april 2020 is over gegaan op een nieuw klantvolgsysteem wordt er in 2021 een 0-meting uitgevoerd en kan na de 0-meting definitieve indicatoren worden bepaald.

De indicatoren die in de 0-meting betrokken worden zijn:

- Aantal gestarte schuldbemiddelingen leidt tot een succesvol afgerond traject.
- Aantal klanten dat zich binnen vijf jaar weer meldt voor schuldhulpverlening, ter beperking van de recidive.
- Aantal aanmeldingen per doelgroep, ter vergroting van het bereik.

8. Meerjarenraming

	Meerjarenraming	2021	2022	2023	2024
1	Personele lasten en overhead	€ 336.000	€ 336.000	€ 336.000	€ 336.000
2	Schuldhulpverlening aan ondernemers (extra vte in verband met verwachte toestroom ondernemers).	€50.000	Afhankelijk van evaluatie	Afhankelijk van evaluatie	Afhankelijk van evaluatie
3	Matchingsysteem ivm wetswijziging per 1 januari 2021 (digitaal transformatiebudget)	€ 9.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000
4	Preventie jongeren en communicatie	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000

Inkomsten
Het kabinet heeft met gemeenten en andere partijen afspraken gemaakt om de aanpak van schulden en armoede te versterken. Door de coronacrisis krijgen naar verwachting meer mensen te maken met ernstige financiële problemen. Het kabinet stelt 146 miljoen euro beschikbaar om onder meer de gemeentelijke schuldhulpverlening toe te rusten voor een grotere toestroom van hulpvragen. Ook komt er extra inzet op het signaleren van armoede in gezinnen. Ten tijde van het schrijven van dit beleidsplan is nog niet duidelijk hoeveel extra middelen worden beschikbaar gesteld voor de gemeente Aalsmeer.

9. Planning

Wat	Wanneer
Implementatie nieuwe klantvolgsysteem (Stratech)	Q2 2020
Start schuldhulpverlening aan ondernemers	Q3 2020
Start implementatie matchingssysteem vroegsignalering	Q4 2020
Implementatie nieuwe WGS	Q4 2020
Communicatieplan	Q1 2021
Herziening beleidsregels	Q1 2021
Afwegingskader Saneringskredieten	Q2 2021
Wijziging Wgs t.a.v. vroegsignalering invoeren	Q3 2021
Convenant bewindvoering	Q3 2021
Uitvoering cliëntervaringsonderzoek	Q3 2021
Voorstel begroting 2022 met betrekking tot saneren en afkopen van schulden jongeren.	Q4 2021
Evaluatie schuldhulpverlening aan ondernemers	Q4 2021
Deelname Landelijk Garantiefonds afwegen zodra meer informatie beschikbaar is.	-

10. Bijlagen

Bijlage 1: Evaluatie beleidsplan Schuldhulpverlening in Balans 2016 - 2020

Hieronder zijn schematisch de resultaten weergegeven van de actiepunten uit het vorige beleidsplan "schuldhulpverlening in Balans 2016-2020". Door middel van een vinkje wordt weergegeven wat de status is van het actiepunt gevolgd door een toelichting.

Actiepunten beleidsplan 2016 – 2020		
Een methodiek ontwikkelen zodat de schuldhulpverlening van Aalsmeer vergeleken kan worden met andere gemeenten op basis van cijfers die landelijk worden gehanteerd.	√	In april 2020 is een nieuw registratiesysteem geïmplementeerd dat het mogelijk maakt de gemeentelijke cijfers te vergelijken met andere gemeenten (Benchmark Armoede en Schulden).
Ten behoeve van een structurele samenwerking met het Sociaal Team afspraken blijven maken over de afstemming van werkzaamheden, rollen en verantwoordelijkheden.	√	Er zijn korte lijnen tussen de verschillende afdelingen binnen de AA organisatie. De overdracht vindt warm plaats. Waar nodig wordt een MDO ingezet.
In contact treden met middelbare scholen om de mogelijkheden van preventieprojecten voor scholieren te bespreken.	√	Dit is gedaan. Op scholen worden trainingen georganiseerd (Moneyways).
Handreiking opstellen over de activiteiten en procedures van Balans om de samenwerking met professionals en vrijwilligers verder te verbeteren.	√	Er is een handreiking opgesteld waarin een traject schuldhulpverlening wordt uitgelegd. Dit is verspreid onder de netwerkpartners.
Aan het eind van de beleidsperiode 2016-2020 worden de resultaten van de samenwerking met Eigen Haard met de 'vroeg er op af'- aanpak geevalueerd.	√	Zie Evaluatie Vroeg Er Op Af (paragraaf 5.2 en bijlage 2.)
Onderzoeken of de preventieve activiteiten met energiebedrijven kunnen worden uitgebreid en met de zorgverzekeraar kunnen worden opgezet.	√	Bij signalen van energiebedrijven wordt een brief gestuurd naar de betreffende inwoner met daarin het hulpaanbod van Balans. Vanaf 1 januari 2021 worden, als gevolg van de wijzigingen in de Wgs de vroegsignalering verder uitgebreid naar zorgverzekeraars, water- en energieleveranciers.
Doelgroepen benaderen die de weg naar de schuldhulpverlening nog niet hebben gevonden.	√/-	Nog niet volledig in geslaagd. De komende periode wordt de toegang voor zzp'ers en ondernemers verder uitgewerkt.
De schuldhulpverlening opnemen in het interne controleplan.	√	Gereed.
De bestandsontwikkeling zal periodiek worden beoordeeld met het oog op de formatie die voor schuldhulpverlening beschikbaar is.	√	Voortdurend proces.

Bijlage 2: Evaluatie Vroeg Er Op Af (VEOA)

Vroegsignalering en Eigen Haard
De gemeente Aalsmeer heeft met Eigen Haard sinds 2014 werkafspraken gemaakt om bij een huurachterstand van 1 tot 3 maanden een melding te doen bij Balans. Naar aanleiding van de resultaten is een convenant gesloten tussen Eigen Haard en Balans waarin de werkafspraken zijn vastgelegd.

Voordat Eigen Haard een melding bij de gemeente doet, wordt de inwoner op de hoogte gesteld. Naar aanleiding van de melding gaan twee schuldhulpverleners van Balans op huisbezoek. Tijdens het huisbezoek wordt de oorzaak van de achterstand besproken en wordt gezamenlijk gekeken of verdere schuldhulpverlening noodzakelijk is. Wanneer een inwoner niet thuis is, wordt informatie achtergelaten waarin een tweede huisbezoek wordt aangekondigd. De huisbezoeken vinden zowel overdag als in de avond plaats om zoveel mogelijk inwoners te bereiken. Na een tweede huisbezoek volgt nog een poging telefonisch contact op te nemen met de inwoner. In de jaren dat deze vorm van vroegsignalering is geïntroduceerd, zijn alle signalen van Eigen Haard over huurachterstanden onderzocht en is met alle betreffende inwoners getracht contact op te nemen. De werkwijze ziet er schematisch als volgt uit.

Melding	Eigen Haard stuurt maandelijks meldingen naar de algemene postbus van Balans.
Planning	Coördinator screent de meldingen en plant intern welke 2 consulenten van Balans er op af gaan.
VEOA ronde 1	De consulenten van Balans gaan in tweetallen op huisbezoek en laten bij geen gehoor informatie achter over schuldhulpverlening.
Terugmelding	De consulten melden intern terug wat de resultaten van het eerste huisbezoek zijn.
VEOA ronde 2	Het tweetal consulenten gaat een tweede keer (vaak in de avond) op huisbezoek wanneer er in de eerste ronde geen contact is geweest.
Telefonisch contact	Na de tweede ronde wordt gepoogd telefonisch contact te zoeken met de inwoner
Eindmelding	De coördinator VEAO meldt de bevindingen terug aan Eigen Haard.

Resultaten
In 2018 zijn 38 aanmeldingen en 2019 zijn 25 signalen afgegeven door Eigen Haard van bewoners met huurachterstand. Bij gemiddeld 50% van de signalen is Balans schuldhulpverlening er in geslaagd om tijdens een huisbezoek face-to-face contact te leggen met de inwoner en een gesprek te voeren over de huurachterstand en de oorzaak hiervan. Ook is geholpen met informatie en advies over hoe de achterstand kan worden ingelopen en hoe men daarbij hulp kan krijgen van de gemeente. 10% van het aantal signalen heeft geleid tot een aanmelding en traject bij schuldhulpverlening. Bij de andere 50% was er of niemand thuis en is er alleen een brief met informatie achtergelaten of is aangegeven dat er geen behoefte dan wel noodzaak was voor een gesprek.

Landelijk beeld
In Aalsmeer is naar aanleiding van een signaal met 50% van de gevallen contact geweest met de inwoner. Ter vergelijking in Amsterdam is het percentage 56%[10]. In Nijmegen[11] zijn in een jaar tijd 318 adressen bezocht. Daar is het in 60% van de gevallen gelukt contact te leggen waarvan de helft aangaf hulp te willen ontvangen.

[10] Gemeente Amsterdam, jaarverslag schuldhulpverlening 2019
[11] Gemeente Nijmegen, Evaluatie Vroegsignaleringsproject Op de Rit

Bijlage 3: Proces schuldhulpverlening

Als een inwoner van de gemeente zich meldt voor schuldhulpverlening heeft de gemeente de wettelijke taak om binnen vier weken het aanmeldgesprek te voeren. De gemeente Aalsmeer heeft er voor gekozen om het eerste gesprek binnen één week te laten plaatsvinden.
Gaat het om bedreigende schuldensituaties (dreigende huisuitzetting, afsluiting van gas, water of elektra) dan kan het eerste gesprek nog dezelfde dag plaatsvinden. De wet stelt hiervoor een termijn van maximaal drie dagen.

Contact met de gemeente
Een inwoner meldt zich bij het Sociaalloket (fysiek, telefonisch of per e-mail) en geeft aan dat er sprake is van financiële problemen. Naar aanleiding van deze melding wordt een aanmeldgesprek gepland met een medewerker van Balans en waar nodig een Multi Disciplinair uitvoeringsoverleg (MDO). In het aanmeldgesprek of naar aanleiding van het MDO worden adviezen gegeven, bijvoorbeeld om een uitkering aan te vragen of hulp bij de thuisadministratie te organiseren. In dit gesprek wordt ook beoordeeld of een schuldhulpverleningstraject moet worden aangevraagd.

Aanvraag schuldhulpverlening
Vanaf de aanvraag geldt de wettelijke termijn van de Algemene wet bestuursrecht en heeft de gemeente acht weken de tijd om een besluit te nemen op de aanvraag. Wanneer de gemeente de aanvraag om schuldhulpverlening toekent, ontvangt de aanvrager naast de formele beschikking ook een plan van aanpak waaraan een verwacht tijdspad is toegevoegd.

Deze aanvraag kan vervolgens leiden tot het volgende:

- *Stabilisatiefase*

Er zijn omstandigheden die een schuldbemiddelingstraject nog niet mogelijk maken waardoor de klant wordt geholpen in de zogenoemde 'stabilisatiefase'. In deze fase krijgt de klant de opdracht om zaken te regelen die noodzakelijk zijn voor het welslagen van een schuldregeling. Dit heeft bijvoorbeeld betrekking op de situatie dat de klant wel een uitkering heeft maar nog landelijke toeslagen of bijzondere bijstand moet aanvragen. Ook wanneer de schuldensituatie nog onduidelijk is kan geen bemiddelingstraject worden opgestart. Dit laatste kan te maken hebben met betwiste vorderingen of onduidelijkheid over de boedelscheiding. Ook kan deze fase gebruikt worden voor het op orde brengen van de persoonlijke situatie. Denk hierbij aan het niet onder controle hebben van het bestedingspatroon, verslavingsproblemen of een problematische scheiding. Afhankelijk van de zwaarte van de problematiek duurt deze fase 3 tot 6 maanden. De klant krijgt gedurende deze fase wel begeleiding van een schuldhulpverlener maar het is nog niet mogelijk om een schuldregeling op te starten.

- *Minnelijk traject*

Er wordt contact gelegd met schuldeisers om de schulden exact in beeld te krijgen. Er wordt berekend wat de klant naar draagkracht kan aflossen in 36 maanden en dit wordt voorgesteld aan de schuldeisers met het verzoek om het restant kwijt te schelden. Dit kan door middel van een schuldbemiddeling of een saneringskrediet. Een weigerachtige schuldeiser kan worden gedwongen mee te werken door middel van een verzoek tot een dwangakkoord aan de rechtbank. Na uitbetaling van het krediet, of na 36 maanden aflossen bij een schuldbemiddeling, wordt het restant van de schulden kwijtgescholden.

- *Wettelijke schuldsanering*

Indien de schuldeisers niet akkoord gaan met de voorgestelde minnelijke regeling, wordt de klant toegeleid naar de wettelijke schuldsanering. Via een juridische procedure wordt de rechter verzocht om de klant toe te laten tot een schuldsanering op basis van de Wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP). In dit geval wordt een WSNP-bewindvoerder toegewezen die zicht houdt op het nakomen van alle verplichtingen. Na 36 maanden wordt alles wat is gespaard verdeeld over de schuldeisers. De restschuld wordt niet meer op de klant ingevorderd.

Bijlage 4: Instrumenten schuldhulpverlening

In onderstaand overzicht wordt beschreven hoe de inzet van de instrumenten schuldhulpverlening voor inwoners van Aalsmeer is georganiseerd.

Instrument	Inhoud	Wat hebben we in Aalsmeer
Preventie	Het ontstaan van schulden voorkomen door het verstrekken van informatie en voorlichting. Het voorkomen van problematische schulden door jongeren een lesprogramma aan te bieden, vroegtijdige signalering van betalingsachterstanden in de vaste lasten.	Elke inwoner van Aalsmeer kan zich melden bij het Sociaalloket met vragen over zijn financiële situatie. Het loket verstrekt informatie en advies over financiële aangelegenheden ook als er (nog) geen schulden zijn. Zo nodig kan vanuit het loket voor een inwoner een afspraak worden gemaakt voor een aanmeldgesprek bij Balans. Balans heeft preventieprojecten voor middelbare scholen waarmee de leerlingen leren om te gaan met geld. Met de meest voorkomende samenwerkingspartners zijn werkafspraken gemaakt over signalering en doorverwijzing.
Adviesgesprek	Niet alle inwoners hebben een traject schuldhulpverlening bij Balans nodig als er geen sprake is van problematische schulden. Een adviesgesprek is soms voldoende.	Tijdens een of meerdere gesprekken wordt advies gegeven over financiële zaken (inkomen, betalingsachterstanden, achteruitgang in inkomen), ondersteuning en eventueel doorverwijzing.
Aanmeldgesprek	Gesprek met een medewerker van het loket met specialisme schuldhulpverlening. Tijdens dit gesprek wordt integraal (financieel en (psycho)sociaal) naar het financiële probleem gekeken. Er worden afspraken gemaakt en adviezen meegegeven. Indien nodig kan een aanvraag worden ingediend voor een traject.	Na een doorverwijzing, melding bij het loket of na een directe (telefonische) melding wordt een afspraak gemaakt voor het aanmeldgesprek.
Intake	Gesprek met een vaste consulent van Balans. Voor dit gesprek overlegt de klant alle benodigde stukken en informatie. Er volgt een beschikking met plan van aanpak.	De inwoner dient een aanvraag in voor een traject schuldhulpverlening. Balans biedt een integrale aanpak (voor financiële en (psycho)sociale problemen) en betrekt hier de samenwerkingspartners bij. De voorwaarden aan het traject worden besproken en de motivatie van de klant wordt beoordeeld.
Moratorium	Indien er sprake is van een crisissituatie (ontruiming of afsluiting van energie) kan Balans de rechtbank verzoeken om een afkoelingsperiode af te kondigen waarin de ontruiming of afsluiting wordt aangehouden.	Balans probeert in eerste instantie zelf tot een afspraak te komen met de schuldeiser. Indien dit niet is gelukt, wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheden van het moratorium.
Stabilisatiefase	De fase voorafgaande aan een schuldregeling waarin de klant de opdracht krijgt om zaken te regelen die noodzakelijk zijn voor het welslagen van een schuldregeling.	Deze fase kan (afhankelijk van de situatie) 3 tot 6 maanden duren. Balans maakt afspraken met de klant over het regelen van inkomensondersteunende voorzieningen, aanvullende hulpverlening of juridische procedures.

Instrument	Inhoud	Wat hebben we in Aalsmeer
Schuldregeling/ minnelijk traject	Bij een schuldregeling in het minnelijk traject bemiddelt Balans tussen de klant en de schuldeisers voor een aflossingsregeling. De regeling duurt maximaal 36 maanden (waarna kwijtschelding wordt verleend), Balans berekent de afloscapaciteit. Verder wordt er op toegezien dat de klant de gemaakte afspraken nakomt.	Balans biedt een schuldregeling conform de landelijk geaccepteerde richtlijnen.
Saneringskrediet	Bij een saneringskrediet krijgen de schuldeisers de afloscapaciteit (van 36 maanden) van de klant in één keer overgemaakt waarna kwijtschelding voor het restant van de schuld wordt verstrekt. De klant gaat hiervoor een lening aan bij een kredietbank waarop hij 36 maanden aflost.	Als het inkomen stabiel is en het niet te verwachten valt dat het inkomen nog gaat stijgen kan een saneringskrediet aangevraagd worden via de Gemeentelijke Kredietbank Amsterdam (GKA). De gemeente staat borg voor de hoogte van de lening.
Schuldregeling/ wettelijk traject (WSNP)	Na een mislukt minnelijk traject kan de klant een beroep doen op het wettelijk traject, de WSNP. De rechtbank beslist, mede op basis van de door Balans afgegeven WSNP-verklaring, of de klant tot de wettelijke schuldregeling wordt toegelaten. Balans moet aantonen dat het minnelijk traject eerst is geprobeerd.	Balans geeft de WSNP-verklaring af en begeleidt de klant bij de zitting. Gedurende het WSNP-traject biedt Balans begeleiding
Nazorg	Het bieden van nazorg aan inwoners waarvan het traject is afgesloten.	Balans geeft, indien nodig, nazorg na het beëindigen van een traject schuldhulpverlening. Uitgangspunt is dat de nazorg maximaal zes maanden duurt.
Budgetbegeleiding	Om de financiële zelfstandigheid te bevorderen biedt Balans budgetbegeleiding.	Budgetbegeleiding is een vast onderdeel van een traject schuldhulpverlening en bestaat uit gesprekken over het aanleren van financiële vaardigheden, maar ook het verbeteren van inkomen of versterken van ondersteunend netwerk.
Inkomensbeheer	De inwoner legt het beheer van zijn inkomen in handen van een derde. Het inkomen wordt overgemaakt op de rekening van de beheerder waarvan alle rekeningen, vaste lasten en een eventuele schuldregeling wordt overgemaakt. De inwoner krijgt leefgeld op zijn rekening overgemaakt.	Balans kan in een traject schuldhulpverlening het inkomen van inwoners (tijdelijk) beheren. Als het inkomensbeheer naar verwachting langdurig is (bijvoorbeeld bij verslavingsproblematiek of (licht) verstandelijke beperking) kan het inkomensbeheer overgedragen worden aan een externe organisatie/bewindvoerder.
MDO	Multi Disciplinair uitvoeringsoverleg.	Door een MDO te organiseren ontstaat er een compleet beeld van de problematiek van de inwoner en worden afspraken gemaakt over de samenwerking en gecoördineerde en efficiënte hulpverlening. Bij een MDO kunnen onder andere de volgende interne en externe teams betrokken zijn. Zie ook paragraaf 6.1.

Bijlage 5: Saneringskrediet versus schuldbemiddeling

Huidige werkwijze saneringskrediet
Na de inventarisatie van de schulden wordt berekend hoeveel een inwoner kan aflossen in drie jaar. Dit bedrag is de afloscapaciteit en wordt als lening aangevraagd bij de Gemeentelijke Kredietbank Amsterdam (GKA). Het maximale krediet is €5.000. De gemeente Aalsmeer staat borg voor de lening, waardoor de lening in de praktijk altijd wordt toegekend. Balans onderhandelt met de schuldeisers. Na akkoord van alle schuldeisers betaalt de GKA het krediet, minus de te betalen rente, uit aan Balans. Balans verdeelt dit bedrag onder de schuldeisers. De inwoner betaalt de lening in 36 termijnen terug aan de GKA.

	Saneringskrediet	Schuldbemiddeling
Looptijd	36 maanden (3 jaar)	36 maanden (3 jaar)
Gevolgen inwoner	Na uitbetaling van het krediet is er nog maar 1 schuldeiser over. Stress wordt daardoor beperkt Indien er geen noodzaak is tot verdere begeleiding kan het traject worden afgesloten Een inkomensstijging leidt tot een grotere bestedingsruimte Bij een inkomensdaling kan de lening mogelijk niet worden terugbetaald en bestaat het risico op een nieuwe problematische schuldsituatie	Na akkoord door de schuldeisers worden de schulden voor 3 jaar aangehouden. De inwoner houdt 3 jaar lang een contactpersoon voor ondersteuning bij financiële vragen Een inkomensdaling wordt verrekend in de afloscapaciteit. De bestedingsruimte blijft in de meeste gevallen gelijk. Een inkomensstijging wordt verrekend in de afloscapaciteit en zorgt voor een hogere aflossing
Gevolgen schuldeisers	Na ontvangst van de afloscapaciteit wordt de schuld afgeboekt. Er is direct duidelijkheid over de hoogte Geen hogere aflossing bij een stijging van het inkomen	Inkomensvoordelen komen ten gunste van de schuldeisers De schuldeiser moet het dossier drie jaar open houden en in contact blijven met de schuldhulpverlener
Gevolgen gemeente	Na uitbetaling hoeft geen contact meer te worden onderhouden met schuldeisers De mogelijkheden om te sturen op het gedrag en de onderliggende problematiek te beheersen zijn beperkt De gemeente staat borg indien het krediet niet wordt terugbetaald. De kosten hiervoor kunnen oplopen.	Na het akkoord van de schuldeisers wordt het traject minimaal 3 jaar aangehouden in verband met hercontroles op de afloscapaciteit. Betere mogelijkheden om te sturen op gedrag en eventuele onderliggende problematiek aan te pakken

Bijlage 6: Reactie matrix college op advies van de Adviesraad Sociaal Domein

Op 22 september 2020 heeft het college kennis genomen van het advies van de Adviesraad Sociaal Domein aangaande het concept beleidsplan Schuldhulpverlening, "de kracht van balans". Het college is de Adviesraad zeer erkentelijk voor het gedegen advies dat is ontvangen. In bijgaande reactiematrix geeft het college haar reactie op de adviezen aan.

Nr.	Reactie Adviesraad Sociaal Domein	Reactie van het college
1	Zet in hoofdstuk 3 naast het landelijke beeld ook het lokale beeld in een grafiek zodat deze trends vergeleken kunnen worden. Ook een benchmark met vergelijkbare gemeenten kan informatief zijn. Deze gegevens zijn beschikbaar als één van de resultaten uit het vorige beleidsplan.	Momenteel is het niet mogelijk om de landelijke trends naast het landelijke beeld weer te geven. De gemiddelde schuld is niet apart geregistreerd. Met de komst van het nieuwe registratiesysteem Stratech en de mogelijkheid deel te nemen aan de Benchmark Armoede en Schulden is het straks mogelijk wel een vergelijking te maken.
2	Een aandachtspunt is het bereiken van de doelgroepen die niet bij gemeenten in beeld zijn en inwoners die de Nederlandse taal niet machtig zijn. Neem het bereiken van deze doelgroep op als actiepunt.	In paragraaf 7.1. wordt aangekondigd een communicatieplan op te stellen om inwoners te bereiken. Laaggeletterden en inwoners die de Nederlandse taal niet machtig zijn worden in het communicatieplan meegenomen.
3	In hoofdstuk 4 wordt gesproken over de stress-sensitieve dienstverlening. Het verdient aanbeveling dit begrip nader toe te lichten.	Dit begrip is op verzoek nader toegelicht.
4	Als netwerkpartners worden alleen de door de gemeente gesubsidieerde partners genoemd. We missen in deze opsomming de kerken (diaconie/caritas), voedselbank, jongerenwerk e.d. Gaarne in definitieve tekst aanvullen.	Deze wijziging is overgenomen.
5	In hoofdstuk 5 wekt u de indruk dat er alleen preventie plaatsvindt aan jongeren vanaf 16 jaar. De Adviesraad adviseert om niet alleen op het MBO, maar al eerder op scholen voor voortgezet onderwijs , voorlichting aan te bieden. In deze leeftijd worden al veel schulden gemaakt voor telefoon etc. In hetzelfde hoofdstuk wordt gesproken over "schulden ontstaan door onverantwoordelijk gedrag". De Adviesraad wil benadrukken dat jongeren soms ook gewoon "botte pech" in het leven hebben.	Het college kiest er voor om juist jongeren vanaf 16 jaar voor te bereiden op wanneer men zelf financieel verantwoordelijk is.
6	De Adviesraad is verheugd dat het College aandacht heeft voor de schuldenproblematiek bij ondernemers en zzp-'ers. M.n. deze laatste doelgroep heeft weinig financiële buffers om tegenvallers op te vangen.	Dank voor deze positieve reactie.
7	Er wordt weinig gebruik gemaakt van het saneringskrediet, terwijl dit voor de schuldenaar rust geeft en er ook gewerkt kan worden aan een herstel van de draagkracht. Maak hier meer gebruik van en verhoog het krediet van € 5000 naar € 10.000 zodat er in meer gevallen gebruik van gemaakt kan	Het college is voornemens het saneringskrediet vaker toe te passen wanneer de verwachting is dat dit zal bijdragen aan een duurzame uitstroom. Hiertoe wordt een afwegingskader opgesteld. Daarnaast worden de ontwikkelingen van een Landelijk garantiefonds gevolgd.

	worden.	
8	De Adviesraad staat positief achter het voorstel om aan te sluiten bij het landelijk Garantiefonds zoals aangekondigd bij Prinsjesdag.	Voor wat betreft de mogelijkheid om het saneringskrediet van €5.000 naar €10.00 te verhogen wachten wij de ontwikkelingen af van het landelijk garantiefonds saneringskredieten.
9	Beperk de sanctie in de papierwinkel. Merk het maken van onbedoelde fouten (schending meldingsplicht e.d.) niet direct aan als fraude. Heb oog voor de stress waarin mensen zitten met schulden (stress-sensitieve dienstverlening).	Hier heeft het college zeker oog voor.
10	De Adviesraad heeft met instemming kennis genomen dat er een convenant wordt afgesloten met bewindvoerders om de kwaliteit van de bewindvoering te verbeteren.	Dank voor deze positieve reactie.
11	De financiële paragraaf in Hfdst. 8 is beperkt en houdt slechts rekening met de geplande maatregelen. Met de extra personele inzet bij een toename van de schuldenproblematiek n.a.v. het coronavirus kan/wordt geen rekening gehouden. Een (winst)waarschuwing is echter wel op zijn plaats.	In het concept beleidsplan was de financiele paragraaf nog niet geheel uitgewerkt. Deze is nu verder uitgewerkt. Zoals in de nota is omschreven verwachten wij voor nu geen extra personele capaciteit nodig te hebben maar geven wij inderdaad een winstwaarschuwing.
12	Het is belangrijk de gemeenteraad periodiek (1x per halfjaar) van informatie te voorzien. De Adviesraad zou het waarderen als zij dezelfde informatie krijgt toegezonden.	Bij deze zeggen wij toe de Adviesraad te informeren.